

Засега единствени извори на податоци за бројот на доселени и на отселени граѓани во и од Македонија се податоците од Државниот завод за статистика, односно пописните податоци. Меѓутоа, мора да се укаже на недостатокот на овие податоци, а тоа е фактот дека нивното ажурирање не се прави од година в година, туку од попис до попис.

Пишува: Жаклина МИТЕВСКА

Гласањето на македонските иселеници во дипломатско-конзуларните претставништва е идеја која датира од поодамна, иако во овие изминати 15 години државата не организираше такво гласање. За време на изборната кампања премиерот Никола Груевски ја најави оваа иницијатива, а Министерството за правда веќе ја подготви првата верзија на Законот за измени и дополнувања на Изборниот законик, во кој е предвидена токму таква одредба. И на лидерската средба, која минатиот викенд се одржа во Маврово, власта го покренува ова прашање, но опозицијата смета дека тоа воопшто не е

ПРЕДЛОГ
за донесување на закон за изменување и дополнувања на Изборниот законик

Член 1

Во Изборниот законик ("Службен весник на РМ" бр. 40/06), во членот 2 по точка 15 се додаваат две нови точки 16 и 17 кои гласат:

"16. "Дипломатско-конзуларни претставништва" се претставништва на Република Македонија во други држави и во меѓународни организации кои вршат работи утврдени со закон.

17. "Државјани на Република Македонија кои се на привремена работа или престој во странство" се државјани на Република Македонија кои имаат пријавено последно живеалиште во Република Македонија, а на денот на изборите привремено престојуваат во странство од три месеци до една година или се на привремена работа или престој во странство повеќе од една година согласно евиденцијата од надлежен орган.

Точките 16 и 17 стануваат точки 18 и 19.

Член 2

Во членот 6 по став (1), се додава нов став (2) кој гласи:

"(2) Државјаните на Република Македонија кои на денот на изборите се на привремена работа или престој во странство, а се запишани во Избирачкиот список врз основа на евиденцијата од надлежниот орган, гласаат за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија во дипломатско-конзуларните претставништва на Република Македонија во странство, во согласност со одредбите на овој законик."

ИЗБОРНИОТ МАТЕРИЈАЛ ВО СТРАНСТВО ДА БИДЕ ПРОСЛЕДЕН 15 ДЕНА ПРЕД ИЗБОРИТЕ, А ИСЕЛЕНИЦИТЕ ДА ГЛАСААТ СЕДУМ ДЕНА ПРЕД НИВНОТО ОДРЖУВАЊЕ

отколку на формално-правна постапка. Но, првата верзија на Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик предизвика низа дилеми и проблеми кои ќе треба да си ги решиме за да им го овозможиме ова право на

нема уставен основ за донесување на овој Закон за изменување и дополнување на Изборниот законик од причина што во моментот во Уставот на РМ не е предвидено дека државата го овозможува правото на глас на државјаните на

СЕ КУПУВА ЛИ ИСЕЛ ПРЕТСЕДАТЕЛСКИТ

потребно. Кому и зошто му пречи гласот на нашите иселеници? Дали некој стравува дека овие гласови нема да пристигнат на негова адреса? Како и да е, изгласувањето на овој закон, пред сè, е прашање на политичка волја, а зошто власта го покренува прашањето на законско регулирање на ова право повеќе е прашање на политичка анализа

иселениците. Како држава ја немаме вистинската бројка на иселени Македонци, или луѓе кои се на привремена работа во странство и постојано се манипулира со нивните гласови. Постои ли неусогласеност меѓу Уставот и Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик? Некои членови на Државната изборна комисија велат дека

РМ кои се на привремена работа во странство, односно имаат престој во странство. Доколку во Уставот е наведено дека правото на глас на македонските државјани во странство им се овозможува, тогаш тоа мора и да се имплементира. Во овој момент, вака како што е предложено, не им се овозможува остварување на правото на глас, односно

И ИЗБОРНИОТ ЗАКОНИК ЗА ИЗБИРАЧКОТО ВЈАНИ ВО СТРАНСТВО

**ЌЕ МОЖАТ ЛИ НАШИТЕ ИСЕЛЕНИЦИ ДА ГЛАСААТ ВО
МАКЕДОНСКИТЕ АМБАСАДИ, АМБАСАДА НА РМ ВО САД**

со предложените решенија ова право ќе можат да го остварат само дел од државјаните, кои се со привремен или со постојан престој во странство, кој број е незначителен во однос на вкупниот број државјани на РМ, кои се на привремена работа во странство, односно имаат привремен или постојан престој во странство. Други членови на ДИК, пак, сметаат дека има уставен основ за донесување на овој Закон и дека во Уставот ова право веќе е гарантирано (сите државјани на Република Македонија со наполнети 18 години и деловна способност имаат право да гласаат), односно нема потреба за промена на Уставот. Според ДИК, треба да се допрецизира во кои дипломатско-конзуларни претставништва ќе се гласа, со оглед на фак-

АНАЛИЗИ

М-р Фросина Ташевска-Ременски, асистент на Полициската академија во Скопје, вели:

"Не треба да се брза со донесувањето на измените и дополнувањата на Изборниот законик, туку напротив периодот до 2009 година треба да се искористи за неопходните подготвителни анализи, но и за подобра организација и подготовка на целиот процес на донесување на измените во Законикот, како и нивната операционализација во пресрет на претседателските избори, како и за поширока јавна, експертска дискусија по ова прашање. Проблеми по ова прашање се јавуваат уште на по-

Според предлагачот, уставниот основ за донесување на Законот за измени и дополнувања на Изборниот законик е член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот на РМ. Овој член ја определува надлежноста на Собранието да донесува закони, меѓутоа основата за измените и дополнувањата на Изборниот законик, треба да се бара во член 22, ставовите 1 и 2, според кои секој граѓанин со наполнети 18 години живот стекнува избирачко право и дека, избирачкото право е еднакво, општо и непосредно... Овие уставни одредби на секој граѓанин на РМ, кој има македонско државјанство и ги исполнува предвидените услови (18 години и деловна способност), му го гарантираат избирачкото право, независно каде тој се наоѓа. Доколку се земе предвид став 2 од член 49 на Уставот на РМ, според кој, "Републиката се грижи за економските, културните и социјалните права на граѓаните на Републиката во странство", тогаш овој Закон со кој се регулира избирачкото право на иселените на РМ во странство, нема уставен основ. Зошто? Уставната категорија "граѓаните на Републиката во странство" е синоним за "македонски државјани во странство", меѓутоа избирачкото право спаѓа во групата политички слободи и права на граѓаните, а не во групата економски, културни и социјални права, што значи дека ако со оваа уставна одредба не се опфаќаат политичките права на граѓаните на Републиката во странство, што во контекст на Законот би било избирачкото право, тогаш Законот нема уставен основ кога станува збор за избирачкото право на македонските државјани во странство.

ЕНИЧКИОТ ГЛАС ЗА Е ИЗБОРИ?

тот дека Македонија има амбасади, генерални конзулати и постојани мисии при меѓународните организации, а освен тоа се прави дискриминација на Македонците кои работат во земјите во кои Македонија нема амбасади. Забелешка е тоа што ДИК како единствен надлежен орган за спроведување на изборите добива паралелен орган - МНР...

четокот (дел од нив наведува и ДИК). Една од основните работи која би требало да му претходи на поднесувањето на Предлогот за донесување на Законот за измени и дополнувања на Изборниот законик од страна на Министерството за правда, како овластен предлагач, е деталната анализа која ќе ги опфаќа: не/постоење официјална евиденција за

бројот на македонски државјани кои се на привремена работа или престој во странство, нивниот број и концентрација во земјите во кои работат и престојуваат, а во кои РМ има ДКП (дипломатско-конзуларни претставништва), непостоење на ДКП во земјите во кои има македонски државјани итн. Засага единствени извори на податоци за бројот на доселени и на отселени граѓани во и од Македонија се податоците од Државниот завод за статистика, односно пописните податоци. Меѓутоа, мора да се укаже на недостаток на овие по-

датоци, а тоа е фактот дека нивното ажурирање не се прави од година в година, туку од попис до попис. Значи, пописните податоци од Статистичкиот годишник - 2003 година се единствените понови податоци за: лицата кои имаат официјално место на живеење во РМ, а во времето на пописот, но најдоцна до 12 месеци пред неговото спроведување, се наоѓаат на работа во странство, како и членовите на нивните домаќинства; лицата кои имаат официјално место на живеење во РМ, а во времето на пописот се на работа во дипломатско-конзуларните претставништва на РМ во странство, ОН и нејзините организации, претставништва или претставници на Стопанската комора во странство, деловните единици во странство, воените претставници на Армијата на РМ во странство и граѓаните кои се ангажирани врз основа на меѓународна, техничка и друга соработка, школување, како и членовите на домаќинствата, кои со наведените лица привремено престојуваат во странство; и, државјаните на РМ кои во времето на Пописот се отсутни од РМ повеќе од 12 месеци. Законот за државна статистика ги предвидува целите за кои можат да се користат податоците за лицата - државјани на РМ. Значи, во процесот на подготвителните анализи за утврдување на бројот на македонските државјани надвор од РМ, покрај Министерството за правда, кое го води и го ажурира Единствениот избирачки список на граѓаните на РМ, треба да учествуваат Државниот завод за статистика со својата база на податоци, Министерството за надворешни работи кое ќе има улога (според предлагачот) на организатор и спроведувач на изборите во ДКП на РМ во странство, како и Министерството за внатрешни работи, како надлежен државен орган за решавање, водење евиденција и докажување на државјанство на РМ (за лице кое живее во странство, надлежноста за стекнување, престанување и утврдување на државјанство на РМ ја вршат дипломатско-конзуларните претставништва на РМ во странство). Во контекст на ова, според статистичките податоци од 2003 година, на Државниот завод за статистика, бројот на отселени граѓани од РМ во други држави изнесува 81".

ЗАКОНОДАВСТВО

За иселеник, во смисла на Законот за државјанство на РМ, се смета граѓанин на РМ кој се иселил од РМ во друга држава, освен во матичната земја, без разлика на пол, раса, боја на кожа, национално и социјално потекло, поли-

ПЕРИОДОТ ДО 2009 ГОДИНА ДА СЕ ИСКОРИСТИ ЗА ПОДОБРА ОРГАНИЗАЦИЈА И ПОДГОТОВКА НА ЦЕЛИОТ ПРОЦЕС НА ДОНЕСУВАЊЕ НА ИЗМЕНЕТЕ И ДОПОЛНУВАЊАТА НА ИЗБОРНИОТ ЗАКОНИК, М-Р ФРОСИНА ТАШЕВСКА-РЕМЕНСКИ

тичко и верско уверување, имотна и општествена положба.

За добивање валидни и приближно точни податоци за бројот на македонските државјани во странство по било кој од горенаведените основи, голема и значајна улога ќе има меѓународната полициска соработка меѓу Министерството за внатрешни работи на РМ и министерствата за внатрешни работи на земјите во кои РМ има свои ДКП.

"Нашето национално законодавство - дополнува Ременски - познава категорија - странци со привремен престој во РМ или странски државјани. Ако знаеме дека единствено министерствата за внатрешни работи се надлежни да даваат решенија за престој на странци и да водат евиденција за причините за престој и за должината на престој на странските државјани на територијата на одредена држава, тогаш е повеќе од јасно дека во процесот на добивање податоци за бројот на македонски државјани со привремен престој во странство треба првенствено да учествуваат нашето Министерство за внатрешни

работи, како и министерствата за внатрешни работи на земјите во кои РМ има ДКП. За да се избегне дуплирањето на списоците на лица-државјани на РМ кои би гласале во нејзините ДКП во странство и списоците на македонски државјани кои ќе гласаат во Македонија, Министерството за правда врз основа на добиените податоци од МНР - ДКП и податоците од МВР на РМ (добиени по пат на меѓународна полициска соработка) ќе изврши ажурирање на Избирачкиот список за сметка на македонските државјани кои ќе се пријават за гласање во ДКП на РМ во странство.

"Во изборниот процес за македонските државјани на привремена работа и престој во странство ќе се појави една за мене очекувана ситуација: неинформираност на македонските државјани на привремена работа или престој во странство за остварување на нивното избирачко право во ДКП на РМ во земјата на престој или работа; илегалниот престој на македонски државјани во странство; оддалеченост од местото (ДКП) на гласање; финансиските

можности за покривање на патните трошоци за остварување на избирачкото право, како и индивидуалното право на граѓаните да го остварат или не своето избирачко право итн.", вели Ременски.

Што се однесува до прашањето за злоупотреба, таа потенцира:

"Мојам да кажам дека секогаш постои веројатност и можност за злоупотреба, без разлика дали изборите се организираат на територијата на РМ или, пак, на територијата на државата во која Македонија има свои дипломатско-конзуларни претставништва. Јасното дефинирање и организација на надлежностите на органите задолжени за спроведување на изборите (во овој случај МНР и ДКП на РМ во странство), се предуслов за регуларност на изборите. Една од можностите за намалување на можностите за манипулација со гласовите, зголемување на бројот на македонски граѓани во странство кои би го искористиле своето избирачко право, намалување на финансиските трошоци за остварување на избирачкото право, како и надминување на територијалната оддалеченост од ДКП на РМ во државата, е можната (поевтина) варијанта за организирање гласање по

заштитен електронски пат, за што треба сериозно да се размисли".

Секоја држава има законска регулатива која ги определува правата и обврските на странските државјани...

"Мојам - објаснува Ременски - да го дефинирам поимот 'државјани на РМ кои се на привремен престој во странство', гледано низ призмата на Закон за странците на РМ. Престојот на странците (македонски државјани) во смисла на овој Закон е: престој (на странец-македонски државјанин) до три месеци со виза или без виза, доколку со закон или со меѓународен договор поинаку не е определено; престој врз основа на дозвола за привремен престој (подолг од три месеци), која може да му се издаде на странец (македонски државјанин), заради следниве причини: вработување, работа или вршење самостојна дејност; школување или студирање; учество во програма за меѓународна размена на ученици или студенти; специјализација, стручно усовршување или оспособување; научно истражување; лекување; семејно обединување и хуманитарни причини итн. За добивање дозвола за привремен престој странецот (македонски државјанин) мора да има обезбедено средства за

издржување, сместување, здравствено осигурување, да исполнува некои од условите предвидени со видовите привремен престој и да нема причина за одбивање за влез во земјата. Барањето за издавање дозвола за привремен престој се поднесува до ДКП на земјата во која се бара влез и привремен престој. За издавањето на дозволата за привремен престој одлучува Министерството за внатрешни работи, а одобрената дозвола на странецот му се доставува преку ДКП, до кое тој го поднел своето барање за дозвола за привремен престој. МВР издава решение за привремен престој на странец (македонски државјанин) и му го доставува лично. Третиот основ е дозвола за постојан престој на странец, која му се издава доколку: 5 години непрекинато престојува врз основа на дозвола за привремен престој на странец, има стабилни и редовни средства за издржување, има обезбедено сместување, има здравствено осигурување, во текот на петте години привремен престој не сторил кривично дело за кое е предвидена казна најмалку една година, и доколку не претставува опасност за јавната и за националната безбедност и меѓународните односи".

SKOVIN
Winery

www.skovin.com.mk